

In deze reeks blikken schrijvers vooruit op het grootste aller mysteries: de dood. Zien ze hun eigen sterfscène al voor zich? Vertrekken ze met de pen in de vuist?

HET EINDE

DEZE WEEK: **PAOLO COGNETTI**

De Italiaan (40) brak internationaal door met 'De acht bergen', dat met de prestigieuze Premio Strega werd bekroond.

'Drie jaar geleden raakte ik in Nepal erg onder de indruk van de crematies die ze daar houden. Aan de oever van een rivier in Kathmandu zag ik hoe arbeiders een vuur opvochten terwijl de familie van de overledene naar het brandende lichaam stond te kijken. De as werd nadien de rivier in geborsteld zodat de stroom de stoffen van het lichaam terug mee de wereld in kon nemen. Al die tijd ging het leven rondom gewoon door. Niemand keek op, de marktkramers niet, de chauffeurs en de voorbijgangers niet. Voor mij voelde het natuurlijker aan dan onze christelijke begrafenis waarbij de wereld stil moet staan en de sfeer triest en beladen is.'

'Dat ik de dood accepteer als een feit van de natuur, komt door mijn nabijheid tot die natuur. De helft van het jaar woon ik in een bergdorp in de Valle d'Aosta en op mijn wandeltochten bots ik vaak op een geknakte boom of een kadaver. Het doet me beseffen dat ons bestaan in wezen niet veel verschilt van dat van de dieren en de planten. Ook voor ons kan elke dag de laatste zijn. Waarschijnlijk geef ik daarom de dood ook vaak een rol in mijn verhalen.'

'Herinner je je nog de oude opperhoofden bij de indianen? Zij hadden diezelfde diepe connectie met de wereld rondom hen. Als ze voelden dat hun tijd gekomen was, namen ze afscheid van iedereen en trokken ze de bergen in waar ze hun dood afwachten. Ik zou graag in staat zijn om het zo te doen. Ik hou van steden en van reizen, maar alleen de bergen geven me het gevoel dat ik er echt thuishoor. Daarom hoop ik er te sterven.'

'Die dag zal ik er vrede mee hebben, want ik ben tevreden over mijn leven. Ik droomde ervan schrijver te worden en ik ben schrijver. Ik voel me ook heel vrij. Dat was in mijn puberteit wel anders. Misschien las en dacht ik toen daarom zo vaak over de dood. Ik overwoog nooit concreet om zelfmoord te plegen, maar ik beschouwde de dood wel als een manier om me te bevrijden uit de gevangenis van het leven. Ach, ik was 15 jaar, ik had waarschijnlijk verdriet om de meisjes en ik dweepte met romantici als Goethe, Leopardi en Baudelaire.'

'Toen ik enkele jaren later zelf begon te schrijven, was het ook weer het *maudit*-gehalte dat me aantrok tot Raymond Carver. Hij stierf toen hij amper 50 was, na een betreurenswaardig bestaan als alcoholicus. Hij werd ook mijn leermeester vanwege zijn precisie. Zijn verhalen telden amper een paar bladzijden, maar ik vond ze perfect. Ondertussen hou ik meer van imperfectie, omdat die meer correspondeert met de menselijke ziel, maar Carver blijft een oude vriend. Ik wil graag zijn graf gaan bezoeken. Dat plan is vrij concreet,

© JeRoen Murré

'Als ik mocht kiezen, zou ik terugkeren als een lariks, een van de bomen die mijn huis in de bergen omringen'

die zichzelf keer op keer opnieuw tot leven wekt.'

'Als ik mocht kiezen, zou ik terugkeren als een lariks, een van de bomen die mijn huis in de bergen omringen en die bewust zijn onderste takken verliest om zo goed mogelijk naar de hemel te kunnen reiken. Daarmee voel ik me verwant. Maar een nieuw leven als steenarend mag ook. Het is de hoogst vliegende vogel in mijn streek en de wijfjes en mannetjes blijven hun hele leven samen. Dat is waar ik zelf naar streef.'

'Deze zomer lag ik naast mijn vriendin te slapen in mijn berghuis toen ik wakker schrok van een hard geluid. Het

klonk alsof er een vogel in huis was die een uitweg zocht door tegen de ramen op te vliegen. Het was ongeveer vier uur 's nachts en ik dacht meteen: dit is mijn oom die vertrekt. Mijn favoriete oom lag in die dagen op sterven en de volgende ochtend belde mijn vader mij om te zeggen dat hij inderdaad overleden was. Veel van mijn vrienden zouden dat verhaal wegwuiven. Ze denken heel wetenschappelijk over de dood: nadien is er niets meer. Ik ben absoluut niet religieus, maar ik slaag er niet in te geloven dat er niet nog iets anders is, iets dat we totaal niet kennen en niet begrijpen.'

Opgetekend door Katrien Steyaert

want we zijn volop midden aan het zoeken voor een documentaire over een Amerikaanse reis die ik maak langs de plekken van mijn favoriete schrijvers: Carver, Hemingway, Thoreau, Munro.'

'Voor mezelf wil ik geen graf, dat is me te obscuur. Geef mij maar wat de Tibetanen een hemelse begrafenis noemen. Daarbij versnijden ze het lijk en brengen ze de stukken naar de hoogste toppen waar die voedsel worden voor de vogels. Voor velen klinkt dat misschien cru, maar ik vind het niet rauwer dan bijvoorbeeld de Zuid-Italiaanse gewoonte om een overledene nog drie dagen thuis te houden voor hij begraven wordt.'

'Wij westerlingen zijn zo zwak geworden in het aanschijn van de dood, terwijl het een van de belangrijkste dingen in het leven is. Ik ben er niet bang voor. Ik vrees alleen het lijden, maar dan moet ik denken aan een interessante boeddhistische tekst die ik las waarin ziekte en pijn omschreven worden als belangrijke stappen op weg naar het sterven. Leg je die weg niet af, dan ben je niet voorbereid op wat toch een van de grootste passages in je bestaan is. Ik hou wel van het boeddhistische geloof dat je altijd weer opgenomen wordt in de cirkel van het leven. Het lijkt me alleszins een juister idee dan dat van het christelijke paradijs waarmee ik ben opgevoed. In de natuur zie ik elke dag hoe